

Verslag ontwikkelingen bermbeheer Verbindingsleiding in het Veenschap, 2021

Penseelkever op Blauwe knoop

Contactadres:
Johan Niphuis.
jgniphuis@gmail.com

Winter 2020/2021

geen acties m.b.t. bomenkap op particuliere percelen in het Veenschap. (Covid 19)

2021 Geen voorjaarsoverleg met betrokken partijen. (Covid 19)

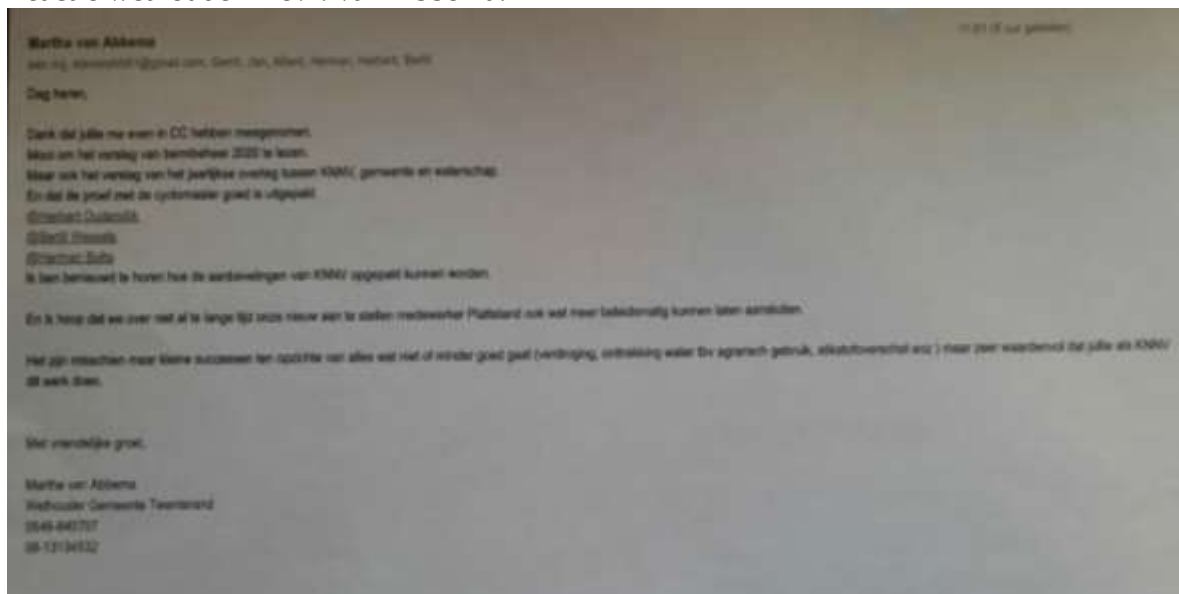
23-02-'21 Verslag 2020, verslag voorjaarsoverleg 2020 en onze aanbevelingen voor het beheer in 2021, digitaal verzonden naar betrokken partijen; waterschap Vechtstromen, gemeente Twenterand en een cc naar wethouder Mevr. van Abbema.

Aanbevelingen KNNV m.b.t. beheer 2021.

1. Graag alles maaien met cyclomaaier. De proef van vorig jaar liet duidelijk het verschil zien van klepel en cyclomaaier. Voor zover wij weten, zijn de kosten van de cyclomaaier niet hoger. Als ik het mis heb graag reactie. Als de aannemer op enkele delen, i.v.m. verruiging van opslag, toch de klepelmaaier in wil zetten begrijpen we dat. Maar het overgrote deel kan o.i. goed met de cyclomaaier gedaan worden.
2. De eerste bewerking uitvoeren week 24/25. Maaien braam en dikke/hoge pakketten vegetatie. Lage/schrale vegetatie en gemarkeerde delen laten staan.
2^e Bewerking week 39/40 alles maaien m.u.v. gemarkeerde delen.
Als bekend is wie de aannemer is graag even doorgeven zodat ik de afspraak kan maken en de machinist(en) kan informeren op locatie.
3. Indien mogelijk een deel afpalen zoals ook gedaan is bij een aantal proefvakken.
Het betreft een kwetsbaar deel met veel blauwe Knoop. Net iets ten westen van het schrikhek bij het bankje van de Oosterveenweg in de noordberm.
Hier is regelmatig een hondenclub actief en ook auto's die keren omdat ze niet verder kunnen! Graag even reactie, dan kan ik dat deel op de weg markeren of anders de afspraak erbij te zijn.

Mochten hierop verder nog op of aanmerkingen zijn dan horen we die graag.

Reactie wethouder Mevr. van Abbema.

Van de partners gemeente Twenterand en waterschap Vechtstromen kwam geen enkele reactie!

Bermenproject Oosterveenweg

De KNNV maakt zich al jaren sterk voor ecologisch onderhoud van de bermen, expliciet die van de Schottenweg en Oosterveenweg. Dit waren jarenlang heel soortenrijke bermen. Helaas wordt dat ook hier steeds minder. Ze worden steeds minder bloemrijk, ondanks het beheer van maaien en afvoeren door de gemeente. Naast de bekende oorzaak van de algemene verrijking door stikstof, is hier de overschaduwing door het hoge geboomte aan de zonzijde een probleem. Door schaduw, bladval en verrijking door afdruiwend regenwater verdwijnen de soorten van zonnige, schrale bodems. Soortenarme ruigtes van grove grassen, fluitenkruid, brandnetels en braam zijn de vervangers.

Om hier wat aan te doen, is een paar jaar geleden in samenwerking met de gemeente een plan gemaakt, om eigenaren te benaderen, om waar mogelijk langs de Oosterveenweg delen van het hout af te zetten. Dat is bij verschillende percelen gelukt: hele stukken berm krijgen nu weer de kans om te verschralen. Jammer genoeg heeft ook hier corona een spaak in het wiel gestoken, en is hier afgelopen jaar geen vervolg aan gegeven.

Om de draad weer op te pakken, is aan de coördinator van de Groene Loper van onze gemeente gevraagd, weer een aantal eigenaren te benaderen. Dat is gebeurd, maar daarbij bleek dat niet iedereen op dezelfde manier naar de omgeving kijkt als de KNNV. Een aantal benaderde mensen waren juist helemaal niet te spreken over het kappen van bomen hier. Vaak werd juist het laanachtige beeld van deze weg hier genoemd voor de beleving.

Door wat er al wel aan openheid is gemaakt door het kappen is er nu wel een afwisseling van zonnige en overschaduwde bermgedeelten ontstaan. Hopelijk fleuren deze nu weer open delen letterlijk weer op. In dat geval kunnen ze als voorbeeld dienen van wat de bedoeling ook al weer was, en willen eigenaren alsnog meewerken. Door de KNNV zijn een paar proefvlakken vastgelegd, die al jarenlang door eigen mensen worden beheerd. Deze stukjes zijn nu een voorbeeld van wat met goed beheer mogelijk is: een gevarieerde, kruidenrijke vegetatie met veel insecten!

Een andere reden voor het zagen was, om juist de mooiste bomen de ruimte te geven, zodat ze veel meer in het oog springen. Dit zou je dus een recreatieve maatregel kunnen noemen. Hier zijn recent een paar monumentale eiken als eerste uitgekozen. De eigenaren hiervan zijn met dit argument benaderd, en hebben hiervoor toestemming gegeven. Hiervoor moet nog wel weer het vergunningstraject doorlopen worden, als bekend een traag gebeuren. Of deze bomen dan nog deze winter in de schijnwerpers komen is dan ook nog de vraag, anders wordt het komend najaar.

Stikstofcrisis in de berm: bloemen en vlinders verdwijnen langs de weg

04 september 2021

Niet alleen natuurgebieden, óók wegbermen en dijken hebben in Nederland te maken met stikstofvervuiling. Het gevolg is dat er minder wilde bloemen groeien, en dus ook minder bijen en vlinders leven. Veel gemeenten willen er wat aan doen. Maar bloemrijke bermen herstellen blijkt nog een hele kunst.

Wie vanaf de fiets of uit de auto naast zich kijkt, ziet dat Nederlandse wegbermen er heel verschillend uitzien. Sommige staan maandenlang in bloei, andere bestaan hoofdzakelijk uit gras.

Ook valt op dat sommige bermen als een gazon gemaaid worden, terwijl op andere plekken ongemaaide stroken blijven staan. Waarom? En wat is het best voor de biodiversiteit?

Het is paradoxaal, maar als je de bermen niet maait, gaat de biodiversiteit nog verder omlaag, zegt plantecoloog Nils van Rooijen van Wageningen University & Research tegen NU.nl. "Dat komt door de stikstofvervuiling. Maaien is de enige manier om stikstof weer weg te krijgen, maar een verkeerde techniek of verkeerd tijdstip van maaien kan ook veel schade aanrichten."

Zie ook: **Maaien moet volgens De Vlinderstichting ondanks de vlindersterfte gebeuren**
Door stikstof minder voedsel voor bijen

Van Rooijen ziet dat steeds meer bermbeheerders zich willen inzetten voor biodiversiteitsherstel, dankzij bewustzijn over de achteruitgang van bijen, vlinders en andere bestuivers.

Die achteruitgang heeft meerdere oorzaken, maar een belangrijke is de afname van het voedselaanbod: er zijn minder bloeiende kruiden, en dus is er voor insecten minder nectar en stuifmeel.

Dat komt weer door de steeds hoger opstapelende stikstofvervuiling: in weilanden staan geen weidebloemen meer, en ook natuurgebieden en wegbermen 'vergrassen', waardoor wilde bloeiende planten achteruitgaan.

Zie ook: **Van vogels tot eikenbos: stikstof nekt leven op de Veluwe**

Klepelen en 'stofzuigen' funest

De meeste winst zit volgens Van Rooijen in aanpassing van de maaitechniek. De helft van de Nederlandse bermen wordt niet gemaaid, maar geklepeld. Plantenresten blijven dan achter, en stikstof stapelt hoger op. Gevolg: eentonige bermen met naast gras alleen ruimte voor brandnetels en wat fluitenkruid.

Ook grasmaaiers met een ingebouwde stofzuiger zijn volgens Van Rooijen schadelijk. Die zuigen niet alleen plantenresten op, maar ook alle zaden, insecten en rupsen. Voor de natuur is het belangrijk maaisel eerst een paar dagen te laten drogen, en daarna pas te verzamelen en af te voeren. Zaden en insecten vallen dan naar de grond.

"Timing is ook heel belangrijk", zegt Van Rooijen. "Steeds meer gemeenten laten een bloeiende berm staan. Maar de bloemzaden vormen pas na de bloei. Je moet dan dus nog even wachten met maaien."

Maaien in etappes helpt zaden en insecten

Waar vroegtijdig maaien niet te voorkomen is, raden ecologen aan om in etappes te maaien. Insecten kunnen hun toevlucht vinden in de ongemaaide delen, en van daaruit kunnen ook bloemzaden zich verspreiden.

Een ander goed moment om te maaien is volgens Van Rooijen het vroege voorjaar. Gras schiet dan al omhoog, maar kruiden hebben nog geen bloemknoppen. "Dat is een ideaal moment om gras en stikstof af te voeren en bloeiende kruiden een kleine voorsprong te geven aan het begin van de lente."

Voor het herstel van bloemrijke bermen is zaaien volgens Van Rooijen meestal niet nodig: als door goed maaibeleid stikstof wordt afgevoerd en zaadvorming een kans krijgt, kunnen lokaal aanwezige wilde bloemen herstellen en bermen terugveroveren.

Het inzaaien van zogeheten 'carnavalsmengsels', met exotische bloemen of gekweekte varianten, kan zelfs meer kwaad dan goed doen. "Veel insecten zijn afhankelijk van heel specifieke plantensoorten. Uitheemse bloemen bieden vaak alleen voedsel aan een paar minder kieskeurige soorten, zoals honingbijen. Maar we hebben honderden bedreigde bijen- en vlindersoorten, die zo juist extra concurrentienadeel krijgen."

Laatste strohalm vlinder per ongeluk gemaaid

Met het toegenomen bewustzijn van de achteruitgang van bloeiende kruiden en bestuivers heeft nog een woord zijn intrede gedaan: 'maaifouten'. Regelmatig halen ongelukjes het nieuws, bijvoorbeeld wanneer een overijverige grasmaaier een speciaal ingezaaide bloemenweide voor bijen en vlinders tot kort gazon heeft gereduceerd.

Soms zijn de gevolgen ernstiger, zoals na het maaiongeluk in Midden-Limburg vorig jaar, waarbij het laatste leefgebied van het donker pimperlblauwtje (een uiterst zeldzame vlinder) per ongeluk werd platgemaaid.

Zie ook: **Enige leefgebied van bijzondere vlinder in Nederland vernield door Waterschap**

Bloeiende bermen als knooppunt voor natuur

Dat laat ook zien dat gezonde wegbermen in het dichtbevolkte Nederland juist een unieke rol kunnen spelen voor de ecologie. Veel land wordt intensief gebruikt voor landbouw en bewoning. Officiële natuurgebieden zijn vaak bossen, heidevelden of open water - waar heel andere soorten leven.

Dijken en bermen kunnen als 'kruidenrijk grasland' een overgebleven leefgebied vormen voor specifieke planten en dieren, en zo een ecologische verbinding door Nederland vormen, pal naast het wegennetwerk.

Dat is ook in EU-verband de afspraak: voor 2030 moet minstens 10 procent van het landelijk gebied ecologisch waardevolle 'blauw-groene dooradering' worden

De natuur heeft altijd gelijk

Inzaaien van akkerranden en bermen is een hype die steeds grotere vormen aanneemt. FLORON maakt zich zorgen over de 'maakbaarheid' van de natuur. Met een speciaal themanummer van het tijdschrift PLANTEN besteden ze hier aandacht aan.

En zaaien? Niet doen. De natuur heeft altijd gelijk, neem die zoals die komt. Als het beheer goed is, hoeft zaaien niet, als het beheer slecht is, helpt het niet.

Tekst: FLORON Column: Willem Drok

Bron: [Nature Today](#)

Inzaaien, Schaakspel met de natuur

Om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren wordt er massaal actie ondernomen. Het toepassen van kant en klare zaadmengsels of zaadbommen is daarbij favoriet. Ze bieden 'instant' stuifmeel en nectar voor onze afnemende bijen en vlinders. Maar het draagt niet bij aan het behoud van onze wilde planten. FLORON is van mening dat we terughoudend moeten zijn met inzaaien en schreef een handreiking met beslisschema. Het is hartverwarmend dat lokale overheden en bewoners actief willen bijdragen aan het behoud van de biodiversiteit in hun woonomgeving. Inzaaien van bloemenmengsels om bijen en vlinders te helpen wordt gezien als een snelle en makkelijke manier om de verarmde natuur een handje te helpen.

Dergelijke ingezaaide stroken degraderen onze wilde bloemen echter tot "nectar" mix. Zo vergeten we niet alleen dat insecten meer dan nectar nodig hebben, maar we doen ook de lokale wilde planten tekort. Die maken evengoed deel uit van ons natuurlijk erfgoed als insecten. Het is wenselijk dat er kwaliteitsnormen voor het toepassen van zaadmengsels worden opgesteld. Vlinder- en bijenmengsels – vaak inclusief zaden van planten die van nature niet in Nederland voorkomen (exoten) of in een samenstelling die je nergens in het wild zult tegenkomen - mogen nu gewoon op grote schaal worden toegepast. Het inzaaien van deze bloemenmengsels pakt bovendien niet het échte probleem aan van de afnemende bloemrijkdom in het buitengebied, die aan de basis staat van de afname van insecten. Door een overschot aan stikstof of door klepelbeheer zijn veel vegetaties verarmd. Bloemen zijn verdwenen en enkele hoog opgaande grassen en ruigtekruiden domineren.

Door in te zetten op ecologisch beheer kunnen we - op termijn – de bloemrijkdom herstellen. Zeker in het buitengebied komen nog bermvegetaties voor met een voor de streek kenmerkende soortensamenstelling. Schrale bermen met Hondsviooltje of Blauwe knoop, of bomenrijen met een ondergroei van Havikskruiden en Hengel. Wie in zulke gebieden écht iets wil doen voor de biodiversiteit, kan het best goed ecologisch beheer voeren dat gericht is op behoud van de nog aanwezige flora en fauna. Het is verleidelijk om de vegetatie een 'bloemrijke' start te geven door het inzaaien van een zaadmengsel.

Om meerdere redenen is dat niet wenselijk.

1. Veel van de ingezaaide soorten overleven het niet op hun nieuwe – nog te voedselrijke – adoptielocatie. Na een paar jaar reesteren alleen de meest concurrentiekrachtige soorten (zie artikel blz. 14-15 van het thema nummer).
2. Door in te zaaien geef je inheemse planten geen tijd om zich op natuurlijke wijze door het landschap te bewegen en zich vanuit de zaadbank of vanuit aangrenzende gebieden te vestigen.

26-03-'21 en 27-03-'21.

Eerste inventarisatierondes gedaan voor de soorten Vogelmelk en Hemelsleutel.

27-03-'21.

Voor het jaarlijkse inventarisatieprogramma van ons bermenproject in samenwerking met het waterschap Vechtstromen en de gemeente Twenterand, begin ik heel vroeg in het voorjaar. Nu het gras nog relatief kort is, na de bewerking half september vorig jaar, kunnen met name de soorten Vogelmelk en Hemelsleutel (2 soorten die het ter plaatse nog redelijk goed doen) het best worden geïnventariseerd. Zij steken dan af (Vogelmelk donker en Hemelsleutel lichter) tegen de andere vegetatie. Wanneer deze soorten **volop** bloeien is dat niet nodig, maar het vervelende is dat ze dat niet alle jaren doen! Tijdens deze vroege inventarisatierondes vallen ook andere zaken beter op!

Je durft bijna niet meer in de berm te lopen omdat deze vergeven is van de hondenstront. Is vermessing door de stikstofdepositie een probleem om verschraling te bewerkstelligen, hier komt de grote hoeveelheid hondenstront nog bij op!

De Oosterveenweg en de Schottenweg zijn in steeds toenemende mate hondenuitlaatgebied geworden. Het is er namelijk nog steeds mooi!

Al inventariserend of gewoon wandelend kijk ik ook regelmatig naar het “Veenschap”.

Één van de twee overgebleven cultuur-historische slagenlandschappen van de grote ruilverkaveling (1954-1967) in Vriezenveen. Het andere is de Faijersheide.

Het Veenschap, ooit deel uitmakend van de Ecologische HoofdStructuur die door Bleeker om zeep is geholpen. En dan doet het pijn als je ziet dat door de jaren heen zo heel stiekem geleidelijk het unieke karakter van het oude slagenlandschap eveneens om zeep wordt geholpen door o.a. ophogen van gronden, het aanéénsluiten van karakteristieke smalle percelen, draineren, het tot fullspeed grasland en bouwland maken met grote monocultures van raaigras en maïs. Ik weet nog hoe het er vroeger uitzag. (“langs het tuinpad van mijn vader”) De tijdgeest wordt dat ook wel genoemd.

14-04-'21.

2e Inventarisatieronde op Speenkruid langs het gehele traject, dat nu volop bloeit.

Tijdens deze inventarisatie konden ook mooi de rozetten van Kale jonker in de nog lage vegetatie worden geteld. Hoeveel er dit jaar uitgroeien tot volwassen exemplaren moet straks later in het jaar nog blijken. Kale jonker is 2-jarig. Ten opzichte van vorige jaren zijn de nu gevonden aantallen (40) rozetten bemoedigend.

Kraailook is eveneens tijdens deze inventarisatie meegenomen.

Bijzonder tijdens deze inventarisatie was wel de waarneming van 3 ex. Raaf boven het Veenschap (oost)

20-04-'21.

3^e inventarisatieronde voor Pinksterbloem afgebroken. "Onze" Pinksterbloemen zijn nog echte "Pinksterbloemen" en niet zoals tegenwoordig op veel plaatsen "Paasbloemen".

12, 17, 28 en 29 mei,

Pinksterbloemen inventarisatie.

Bijzonderheden tijdens deze inventarisaties;

Op tientallen plekken in de oeverzone van de Verbindingsleiding langs de hele lengte van de Schottenweg, Bittere Veldkers.

Op veel kale stukken ter hoogte van de stuw in de noord- en zuidberm van de Oosterveenweg, explosief grote aantallen Vogelpootje!

Nieuw, Akkervergeetmijnietje.

Er is vanaf de Hoffmansweg tot aan de Hoofdweg een sleuf gegraven voor een zonnepark stroomkabel in de noordberm van de Oosterveenweg.

Op de strook waar de grond is uitgegraven (en waar de KNNV nog de aanbeveling heeft gedaan met betrekking tot het terugplaatsen van de grond om een autonome vegetatie terug te krijgen en inzaaien met het mengsel G1 van de Cruydt-Hoeck), is een mengsel ingezaaid die hier "voor geen meter" past.

16-06-'21.

Sleuf is voor de grondkabel inmiddels weer dicht gemaakt.

16-06-'21.

Delen berm markeren en inventariseren.

Opvallend is dat na de vrij natte en relatief koude periode in mei en een droge en warme 1^e helft van juni m.n. de grasvegetatie overal zeer “dik” is. Daarom zijn de delen waar Blauwe knoop en Knoopkruid nog veel voorkomt niet gemarkeerd zodat de vegetatie ook hier met de 1^e bewerking wordt meegenomen.

Ook bemoeilijkt het dikke graspakket de inventarisatie en zijn misschien enkele, en met name “lage” soorten ondertelt.

In overleg met aannemer, loonbedrijf Dekker, is de 1^e bewerkingsdatum 3 weken later gepland (week 27/28) en gevraagd zoveel mogelijk met de schotelmaaier en niet klepelen! Dit is gedaan. Van gemeentewege heb ik geen enkele reactie gehad (met uitzondering van wethouder mevr. van Abbema) op ons rapport van 2020 en onze aanbeveling te laten maaien met de schotelmaaier. Na nu contact te hebben gezocht richting gemeente, bleek er veel onduidelijkheid te zijn. Het maaibestek richting aannemer was nog niet aangepast maar zal voor 2022 in orde worden gemaakt.

De 2^e bewerking is volgens afspraak met de loonwerker gemaakt, week 40 de bewerking uit te voeren. Afgesproken is dat zal worden gemaaid met de schotelmaaier (cyclomaaier).

30-09-'21.

Delen van de bermen gemarkeerd voor de 2^e bewerking. Deze delen worden op een later tijdstip gemaaid door de KNNV.

Ook werd geconstateerd dat opnieuw een deel van de bermen was gemaaid door ??? en ook nu weer het maaisel niet afgevoerd!

Het gaat om zo'n 400 meter vanaf de Paterswal in westelijke richting.

Aanbevelingen voor het beheer voor 2022

Graag zouden we het beheer aanpassen qua maaien (1^e maaibeurt) door vanaf de weg de eerste ca. 100 cm te maaien en stroken met de dikke/zware pakketten grasvegetatie over de volle breedte.

Gemarkeerde delen en waar de vegetatie laag en bloemrijk is niet maaien.

Dit vraagt enig gevoelsmatig inzicht van de machinist!

De 1^e bewerking uitvoeren 2^e helft juni.

De 2^e bewerking uitvoeren 1^e helft oktober.

De 2^e maaibeurt **alles** maaien met uitzondering van gemarkeerde delen. (de gemarkeerde delen zullen op een later tijdstip door de KNNV gemaaid worden)

KNNV overlegt met de aannemer de maaidata.

Het liefst zouden we zien dat er met de maaibalk wordt gemaaid, het maaisel laten drogen en pas daarna afvoeren.

Delen met nog relatief veel bloeiende planten **niet maaien** met de 1e bewerking zodat er waard- en nectarplanten blijven staan voor de vlinders, bijen enz.

Ook kunnen insecten, spinnen, rupsen etc. hier dan hun toevlucht zoeken.

Nu wordt nog ieder jaar bijna alles gemaaid, maar gebleken is dat vooral de éénjarige bloeiërs, o.a. Grote ratelaar, hierdoor onvoldoende zaad kunnen laten vallen (voor half juni) omdat gelijk met de bewerking ook het maaisel wordt afgezogen.

Omdat Grote ratelaar dit jaar nauwelijks terug is gekomen heeft de KNNV hiervan zaad gezaaid. Het grootste probleem blijft braam en de verrijking door stikstofdepositie.

Het lukt tot nu toe nog steeds niet, om beide terug te dringen.

Voor dit jaar was het vegetatiepakket voor de eerste bewerking bijna overal zeer zwaar/dik!

Dit had ook te maken met de uitbundige groei in het voorjaar.

Voor de 2^e bewerking was het vegetatiepakket veel minder zwaar.

ProefVlak4 graag opnieuw op de weg markeren met groene bitumen? pijlen.

In 2019 is de berm noordzijde Oosterveenweg, tussen Paterswal en Hoffmansweg, ontdaan van een deel bomen en struiken. Wij zouden graag zien dat hier nog meer gekapt werd.

Omdat er dan een meer speels karakter in aanzicht ontstaat (wat er nu nog staat is een vrij saai ritme van bomen op dezelfde afstand), er meer licht valt op de vegetatie en het is gemakkelijker voor de machinist te maaien. Dan hoeft hij niet zo vaak de maaibalk “op” te halen.

Het schouwpad tussen Hoofdweg en RW36 wordt regelmatig door motorcrossers als crossbaan gebruikt! Misschien aan begin en eind middels een paar vaste afrasteringspalen afsluiten?

En ook hier geldt blijkbaar weer dat kwetsbare schoonheid wordt “gebruikt”, brandnetels en braamstruiken worden gemeden.

Aandachtsoorten.

Te volgen aandachtsoorten flora, bermen verbindingsleiding Veenschap.

Ontwikkelingen	2020	2021
Akkerhoornbloem	0	+
Blauw glidkruid	+/-	+/-
Blauwe knoop	+/-	+/-
Brede wespenorchis	1	0
Dopheide	1	1
Gele morgenster	22	28
Grijskruid	6	6
Grote ratelaar	-/-	-/-
Hazenpootje	0	0
Hemelsleutel	25	27
Kale jonker	6	10
Kamgras	+/-	+
Knoopkruid	+/-	+/-
Koninginnekruid/Leverkruid	1pol/-	2
Koningsvaren	7	7
Kraailook	++	++
Kruipend zenegroen	1	2
Liggend walstro	++	++
Muizenoor	++	++
Pinksterbloem	+/-	++
Speenkruid	+/-	++
Stijve ogentroost	26	40
Struikheide	43	43
Tormentil	+/-	+/-
Vogelmelk	55	57
Vogelpootje	0	++
Watervan	+/-	+
Wilde bertram	++	+/-
Wilde peen	17	15

Opmerkingen m.b.t. de te monitoren aandachtsoorten

Akkerhoornbloem.

Op 28 mei is opnieuw een groeiplek gevonden in de noordberm van de Oosterveenweg tussen de Hoofdweg en RW 36. Echter, men is bezig met een stroomkabel in te graven in deze berm vanaf de Hoffmansweg naar het stroomhuisje aan de Hoofdweg/Westerveenweg, precies over de groeiplek! Maar afwachten hoe/of zich dat weer herstelt.

Blauw glidkruid.

De aantallen zijn t.o.v. 2020 lijken opnieuw gedaald. Echter hierbij dient opgemerkt te worden dat door het dikke zware vegetatiepakket de soort onderteld kan zijn.

Blauwe knoop.

De groeiplaats met een relatief hoog aantal planten is dit jaar door het ontstane dikke vegetatiepakket niet gemarkeerd om dus wel met de eerste bewerking te worden meegenomen. Voor de 2^e bewerking is het wel gemarkeerd en zal dit deel later, na zaadval, door de KNNV gemaaid worden. Opmerkelijk is dat blauwe Knoop in de zuidberm van PV2 het beter doet dan op andere plekken in de berm waar zij nog voorkomt.

Brede wespenorchis.

Was deze soort (1 ex. Oosterveenweg) al een paar jaar kwijnend, dit jaar is ze niet teruggekomen.

Dopheide.

Evenals vorig jaar 1 ex.

Gele morgenster.

Met 28 ex., 6 meer dan 2020. Was eerder de Schottenweg de plek met de meeste exemplaren, dit jaar stonden de meesten in de noordberm van de Oosterveenweg, ca. 10 mtr. ten oosten van de Hoofdweg. Tijdens de inventarisatie is zaad verzameld en dat was maar goed ook! Kort daarna is de groeiplek geklepeld en afgezoegen.

Grijskruid.

Met 6 terug gevonden exemplaren zijn de aantallen t.o.v. vorig jaar niet achteruit gegaan.

Grote ratelaar.

Nooit eerder hebben we zo weinig aantallen kunnen noteren!!! Minder dan op de vingers van 2 handen langs het hele traject, m.u.v. **PV2**, zuidberm, waar de soort nog met redelijke aantallen vertegenwoordigd is. Dit deel wordt buiten de reguliere bewerkingen gehouden en door de KNNV pas laat in het jaar gemaaid. Oorzaken van de zeer lage aantallen kunnen zijn; onvoldoende zaadval, droogte en/of concurrentie.

Hazenpootje.

Dit jaar opnieuw niet teruggevonden. Opvallend is dat Hazenpootje het elders dit jaar bijzonder goed heeft gedaan.

Hemelsleutel.

Door het uit elkaar groeien van enkele clusters zijn er 2 plekken bijgekomen en is de soort dus niet echt toegenomen.

Kale jonker.

Vanaf 2019 weer een lichte groei van de aantallen bloeiende ex. vastgesteld.

Kamgras.

Met name in PV2, zowel zuid- als noordberm houd Kamgras redelijk goed stand.

Knoopkruid. Ook Knoopkruid is i.v.m. het zware vegetatiepakket voor de eerste bewerking niet gemarkeerd.

Koninginnekruid/Leverkruid.

Was deze soort eerder één forse pol, nu is zij uit elkaar gegroeid tot 2 kleinere pollen.

Koningsvaren.

De aantallen Koningsvaren langs het traject blijft onverminderd staan op 7 ex.

Koningsvaren wordt elk jaar gemarkeerd en door de KNNV vrij gemaaid.

Kraailook.

De aantallen Kraailook zijn nog steeds goed vertegenwoordigd, m.n. langs de Schottenweg tussen de Harmsenweg en de Hoofdweg.

Kruipend zenegroen.

Hoewel het een verdubbeling van 100% is t.o.v 2020, is het eigenlijke aantal slechts 2 ex.!

Liggend walstro.

De geleidelijke toename van Liggend walstro zet ook in 2021 nog door. Op veel plekken is zij goed vertegenwoordigd.

Muizenoor.

Ook Muizenoor lijkt te profiteren van de warme droge zomers de afgelopen jaren.

De plaatsen waar zij voorkomt zijn opnieuw in oppervlakte vergroot.

Pinksterbloem.

Hoewel de eerste inventarisatie een negatief beeld liet zien, kon dit na een 2^e inventarisatie behoorlijk worden bijgesteld. Door het vrij “late” voorjaar waren de Pinksterbloemen weer “Pinkster”bloemen. De aantallen waren bijna op het niveau van 2016.

Speenkruid.

Na een wat minder jaar, lijkt het Speenkruid zich hersteld te hebben. Kwam op veel plaatsen rijkbloeiend voor.

Stijve ogentroost.

Het voorkomen van Stijve ogentroost beperkt zich de laatste jaren tot PV1, waar zij zich met een wisselend aantal redelijk goed lijkt te handhaven.

Struikheide.

Tijdens de inventarisatie van de heide (1 sept.) bleek dat het aandeel heide niet is gedaald. Eigenlijk is door deling van de grotere pollen, het aantal zelfs toegenomen.

Tormentil.

De aantallen lijken t.o.v. vorig jaar redelijk gelijk gebleven. Wel is geconstateerd dat op sommige plekken Tormentil wordt overwoekerd door braam.

Vogelmelk.

Vogelmelk doet het eigenlijk onveranderd goed, omdat het een bolgewasje betreft. Deze soort is wel gevoelig voor bermwerkzaamheden of verstoring van de grond. Dit kan zowel negatief als positief uitpakken als hierdoor onbeschadigde bolletjes onbedoeld naar elders verplaatst worden.

Vogelpootje.

Op veel kale/open plekken is de soort dit jaar explosief toegenomen. Echter na dichtgroeien van de grasmat kan de soort ook zo weer verdwijnen.

Waternavel.

T.o.v. 2020 lijkt de oppervlakte van “onze” Waternavel, *Hydrocotyle vulgaris* (niet te verwarren met de invasieve exoot grote Waternavel, *Hydrocotyle ranunculoïdes*) niet in omvang te zijn afgenomen.

Wilde bertram.

Opvallend dit jaar dat de soort vegetatief toch relatief vrij veel aanwezig is, maar heel weinig bloeit.

Wilde peen.

Met 15 bloeiende ex. blijft de stand eigenlijk gelijk t.o.v. vorig jaar, hoewel er wel een minder uitbundige bloei is geconstateerd.

31-08-'21.

Inventarisatie van ingezaaide zaden n.a.v. gegraven sleuf voor elektrakabel in de noordberm van de Oosterveenweg tussen Hoofdweg en RW 36.

Haver, occasional
Tarwe, occasional
Gerst, occasional
Boekweit, local frequent
Bladrammenas, dominant
Tuinradijs, local frequent
Koolzaad, occasional
Facelia, occasional
Spurrie, local frequent
Korenbloem 65 ex.
Bernagie 13 ex.
Kamille spec., 8 ex.
Bolderik, 7 ex.
Tuinkaasjeskruid, 11 ex.
Zonnebloem, 7 ex.
Goudsbloem, 6 ex.
Klaproos, 8 ex.
Maïs, rare
Sierpeul, rare/occasional
Wikke spec., rare/occasional
Vaste? Lupine, rare/occasional
Seradelle, occasional
Afrikaantjes 49 ex.
Inkarnaatklaver 74 ex.

Verder nog Melganzevoet, Perzikkruid, Teunisbloem (1ex.), Boerenwormkruid en Wederik, maar of deze ook zijn ingezaaid ?

Het lijkt een heel goedkoop mengsel en o.i. horen deze soorten niet thuis in deze berm.

Dit is **niet** het mengsel dat door de KNNV is geadviseerd en is overgenomen door gemeente Twenterand!

Vlinders: alleen tientallen Klein- en Groot koolwitje en alleen op de kruisbloemigen.

Geen andere soorten gezien!

23 en 25 november.

Deze data zijn gebruikt om de gemarkeerde delen die niet door de aannemer gemaaid hoefden te worden, te gemaaien door de KNNV. Het betreft o.a. het vrij maaien van Koningsvarens, zuidberm PV2, noordberm PV1 en een deel met nog relatief veel Blauwe knoop.

